

О. М. Мосейчук,
кандидат філологічних наук, доцент
moseichuk@ukr.net;
В. І. Журавська,
магістрант
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
veronikazhuravskaya@mail.ru

ДИСКРИМІНАЦІЯ ЗА ОЗНАКОЮ ЗОВНІШНОСТІ: СИСТЕМНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

У статті розглянуто види дискримінації за ознакою зовнішності та способи їх реалізації на матеріалі англомовного кінодискурсу. Значну увагу приділено конфлікту стереотипу і соціальної ролі як фактору, що спричиняє появу упередженого ставлення до представників певної групи. Встановлено, що дискримінація за ознакою зовнішності постає у вигляді покарання за претензію представника однієї групи на вищу соціальну роль і спрямована на утримання традиційного порядку речей з визначеною стратифікацією. Дискримінація за ознакою зовнішності є актуалізацією упередженого ставлення до представників групи з певною зовнішністю з боку інших з метою утримання існуючого стану речей у суспільстві та збереження власного домінуючого статусу.

Ключові слова: дискримінація, упередження, стереотип, соціальна роль, соціальний статус.

Постановка проблеми. Будь-яке суспільство є соціально структурованим. У ньому існують вищі й нижчі прошарки, нерівномірний розподіл благ і привілеїв, відповідальності й обов'язку, керуючі і керовані. Суспільство поділене на спільноти, групи та пари. Саме в процесі відношення людини до певної групи та відношення цих груп одна до одної всередині суспільства виникають соціальні відносини, які, в свою чергу, регламентують певну манеру поведінки, створюють особливі правила та формують ставлення людей один до одного. За подібних умов, явище дискримінації отримує принципово новий статус у якості досліджуваного феномена. На відміну від поодиноких попередніх спроб науковців, для яких певна "невловимість" даного мовного матеріалу, а також високий ступінь його розмитості та розрізненості поглядів являли собою ознаку певної наукової недостатності, несформованості досліджуваного об'єкту, сучасні дослідження явища дискримінації мають позначатися, якраз навпаки, авторським усвідомленням акцентованої своєчасності теми, її відповідності всім основним вимогам наукової парадигми сьогодення. Механізм явища дискримінації та засоби реалізації дискримінативного впливу на сьогоdnішній день залишаються поза колом наукового дослідження. Відсутніми є роботи, в яких надається характеристика дискримінативів як мовних знаків. Недостатньо розробленим є інструментарій аналізу дискримінативного впливу у вербальній та невербальній площинах. З огляду на це, поява дослідження з питань дискримінації та дискримінативного впливу видається безумовно **актуальною** та бажаною у своєму практичному розумінні. **Об'єктом вивчення** є феномен дискримінації за ознакою зовнішності, а **предмет** формують механізми породження й актуалізації досліджуваного явища. **Матеріалом дослідження** слугує англомовний кінодискурс, що дозволяє у повному обсязі залучити вербальні та невербальні складові дискримінативного впливу.

Виклад основного матеріалу. Суспільство функціонує та регулюється в певному аспекті за допомогою мови. Мова існує та функціонує як система задля виконання свого призначення, вона "постає не як інструмент, використовуваний для комунікації, а як знаряддя регуляції, що має знакову природу" [1: 12]. Мова постає як знаряддя, що має знакову природу. Використання мови – мовлення – у кожному випадку не є нейтральним, воно є способом регуляції [2: 41].

Термін "регуляція" позначає досить широкий спектр впливу на свідомість співрозмовника, метою якого є "нормалізація" свідомості співбесідника згідно уявлень суб'єкта мовлення про "належне і бажане". Під регуляцією поведінки розуміють сукупність процесів, що спрямовують, обмежують та визначають форму реалізації внутрішнього потенціалу та сформованого досвіду активності організму або групи організмів у конкретних умовах життєдіяльності.

Ті свідчення, що мова та поведінка можуть регулюватися та змінюватися під впливом різноманітних факторів (емоції, думки більшості або авторитетних людей, традиції тощо) дає підґрунтя для обговорення іншого терміну – "дискримінація".

Одне з визначень, що тлумачить термін "дискримінація", позначає його як невиправдане розмежування у правах і обов'язках людини за певною ознакою. Обмеження прав може бути закріплено законодавством (правова, де-юре), поширеною в країні релігією або може ґрунтуватися виключно на сформованих моральних нормах (неофіційна, де-факто).

Обов'язковою та необхідною підставою для дискримінації є упередженість, що формується завдяки стереотипам, які, у свою чергу, є результатом процесу категоризації. Стереотипи по відношенню до

людини – це судження про риси та поведінку, притаманні представникам окремої групи. Стереотипи з'являються і закріплюються в колективній свідомості як результат судження людей у процесі співжиття та співіснування в різних сферах життєдіяльності соціуму. У процесі еволюції суспільства стереотипи розвивалися, зникали та з'являлись.

Гордон Олпорт першим спробував визначити упередженість через кореляцію цих понять. Він писав: "Стереотип діє в якості механізму, що виправдовує категоріальне прийняття або неприйняття певної групи, та як вибіркового механізму, що спрощує процеси сприйняття та мислення" [3: 192]. Варто зазначити, що упередженість породжується за умови реалізації опозиції свої : : чужі, що локалізується у відповідному протиставленні ін-групи (in-group) та аут-групи (out-group). Розподіл на "своїх" та "чужих" неминуче відбувається внаслідок соціальної категоризації суспільства, яке характеризується соціальною, етнічною, мовною тощо неоднорідністю, і, відповідно, надає усі підстави для упередженого ставлення до членів інших груп.

І, хоча, визначення упередженого ставлення Г. Олпортом є вкрай обмеженим і зводиться до глибокої неприязні, не виключається можливість тлумачення упередженості як "обґрунтованої експлуатації" [3: 234], що, у свою чергу, узгоджується з сучасним усвідомленням того, що упередженість як експлуатація еволюціонувала внаслідок зміни суспільних звичаїв та традицій. Так, упереджене ставлення може актуалізуватися в якості нібито доброзичливої опіки, що сприяє зростанню нерівності та експлуатації, є відображенням негативної реакції на відхилення індивіда від традиційних стереотипних ролей та характеристик, що функціонують задля збереження існуючого стану речей у суспільстві.

Дискримінація тісно пов'язана з поняттям упередженості. Більше того, упередженість є обов'язковою підставою для даного явища. У звичайній мові терміни "упередження" і "дискримінація" використовуються як взаємозамінні. Але чи є вони такими насправді?

Упередження є хибною думкою, що складається стосовно кого-небудь або чого-небудь задалегідь, без ознайомлення, та пов'язане з нею відповідне ставлення. Найчастіше упередження стосуються уявлень, що поділяються чималою кількістю людей. Нерідко упередження використовуються людьми для виправдання своїх дій стосовно інших. Упереджена людина може свідомо засуджувати іншу чи негативно до неї ставитися. Упередження і дискримінація взаємопов'язані: дискримінація підтримує упереджене ставлення, а упередження схвалює дискримінацію. Варто зазначити, що соціальним джерелом упереджень є міжособистісна взаємодія. Наперед сформовані погляди упередженої людини часто засновані більше на чутках, аніж на прямих доказах, і вони рідко змінюються навіть за наявності нової інформації. Люди можуть плекати позитивні упередження щодо членів групи, з якими вони себе ототожнюють, і негативні – щодо інших. Той, хто має упередження щодо якоїсь групи, ніколи не дасть переконати себе, що він помиляється. Упередження здебільшого діє через стереотипне мислення, що означає мислення у стійких непорушних категоріях [4: 402].

Будь-яка особистість не існує поза соціумом, вона обов'язково є членом певної соціальної групи, соціальної спільності, тобто кожна особистість має своє, чітко визначене місце в суспільстві. Соціальний статус особистості – це певне місце людини в суспільній ієрархії, яке обумовлене його походженням, професією, віком, статтю, сімейним станом. Кожна людина має не один соціальний статус, оскільки включена не в один соціальний зв'язок і здійснює різні соціальні функції або ролі. Соціальна роль відображає динамічний аспект соціального статусу. Статус завжди пов'язаний з деякою очікуваною поведінкою, яка визначається культурою суспільства. Саме цю очікувану поведінку, пов'язану із статусом, називають соціальною роллю [5: 20]. Але частіше соціальною роллю називають не саму очікувану поведінку, а форми (або сукупність зразків) очікуваної поведінки [5: 256].

Головна різниця між статусом і роллю полягає в тому, що людина статус посідає (або має), а роль – виконує. Відповідно, іноді кажуть, що соціальна роль – це сукупність очікувань щодо поведінки людей стосовно певного соціального статусу, або сукупність норм такої поведінки. Тобто, у найбільш поширеному розумінні роль – це не сама поведінка, а тільки, так би мовити, безавторський "проект" поведінки, соціально очікувана "схема" поведінки.

Суспільство, як правило, позитивно сприймає представників нижчого класу у контексті традиційних для них соціальних ролей. Таким чином, відповідність базових характеристик стереотипу певної соціальної ролі оцінюється позитивно, як норма, а невідповідність традиційного уявлення соціальній реалізації викликає дисонанс та сприймається як порушення норми. Покарання порушень такого роду, відповідно, може актуалізуватися у вигляді упередженого ставлення та дискримінаційної діяльності.

Механізм упередженості полягає у зниженні оцінки членів певної групи внаслідок можливості їх сприйняття в якості агресора, або потенційного агресора, що претендує на невідповідну для нього/неї соціальну роль порівняно з оцінкою членів інших груп, які, на думку суспільства, підходять для виконання цієї ролі. А оскільки за кожною соціальною роллю закріплено певні вимоги до претендентів, що складають стереотипне уявлення соціальної ролі, можна говорити про конфлікт стереотипу групи, до якої належить претендент, зі стереотипними уявленнями, що вимагаються для виконання цієї ролі. Ця невідповідність породжує упередженість до претендентів через загрозу руйнації традицій розподілу

соціальних ролей, оскільки соціальні зміни асоціюються з певною дестабілізацією суспільства, порушенням соціокультурної рівноваги.

Міжособистісні відносини, як відомо, визначають тип взаємодії (суперництво, співробітництво), ступінь його вираження (більш або менш успішне, ефективне). Будь-які відносини між людьми передбачають їх потреби або мету взаємовідносин. Виходячи з даної думки, є логічним, що людина спрямовує і регулює свою поведінку, зважаючи на власні очікування або способи досягнення мети.

Людина народжується з обмеженим набором потреб, який може змінюватися у процесі набуття досвіду. Таким чином, потреби відображають схильність до дій [6: 51]. Таким чином, комунікація є процесом задоволення потреб, що реалізується у вигляді регуляції поведінки у вербальній та невербальній площинах. Це означає, що мовленнєва поведінка під час спілкування завжди обумовлена спрямованістю на задоволення актуальних потреб. Отже, за будь-яким мовленнєвим актом стоїть прагнення (усвідомлене чи неусвідомлене) задовольнити певну потребу (або потреби). Інтерпретація вербальної поведінки в контексті конкретної ситуації дозволяє встановити потребу, до задоволення якої прагне мовець. Вербальна поведінка не завжди безпосередньо відображає потреби мовців внаслідок багатьох факторів, особливо, якщо мовець прагне приховати справжню потребу.

Вербально дискримінація виражається імпліцитно та експліцитно. Імпліцитна дискримінація інтерпретується шляхом логічної операції імплікації і породжується різними мовленнєвими засобами. Експліцитна дискримінація часто актуалізується за допомогою мовних одиниць, що належать до функціонального класу дискримінативів та може реалізовуватися на лексичному і синтаксичному рівнях, а також у сфері фразеології.

Дискримінація за ознакою зовнішності є актуалізацією упередженого ставлення до представників з певною зовнішністю з боку інших з метою утримання існуючого стану речей у суспільстві та збереження власного домінуючого статусу.

Дискримінативи є маркерами експлікації явища дискримінації, що містять у своїй семантиці упереджене ставлення (у даному випадку, за ознакою зовнішності). Дискримінативи, передусім, є відхиленнями від правової та етичної норми. З іншого боку, дискримінативи є потужним інструментом здійснення ідеологічного, культурного, релігійного тощо впливу під час формування та зміни оцінок, думок, переконань та поведінки членів мовного колективу.

На лексичному рівні для реалізації загальної агресивної направленості контексту широко використовується ненормативна лексика, літературна лексика з негативно-оцінним основним значенням, а також лексика, яка за основним своїм значенням є експресивно-нейтральною, однак у певному контексті набуває "лайливого" значення (*half man* – коротун, *husky fellow* – довгий, високого зросту, *bacon boy* – товстун). Зауважимо, що оцінна лексика є найбільш уживаним засобом вираження негативного ставлення до опонента. Носіями негативної оцінки є досить різноманітні лексеми: нейтральні, експресивно забарвлені, стилістично знижені, грубі й лайливі слова. Жаргонна лексика, яка теж набуває популярності, має багатоцілкове призначення: передусім, це засіб стилізації мови, засіб створення колориту певної соціальної або професійної групи, засіб встановлення довірливого контакту з потенційним адресатом, і врешті-решт, це надзвичайно експресивний засіб вираження негативної оцінки.

У дискурсі вербальна агресія реалізується за допомогою стратегії, спрямованої на пониження статусу, яка ґрунтується на цільових установках мовців і реалізує функцію впливу адресанта на адресата (*Why does she think I'm joking? I hate her and her chat monkey face?* – Чому вона вважає, що я жартую? Я ненавиджу її та її щокату морду).

Оскільки експресивність є категоріальною ознакою усіх ідіом, експресивна функція є провідною і необхідною умовою їх існування. Функціонуючи як експресивна одиниця, ідіома одночасно виконує номінативну функцію, але поряд з експресивною вона є другорядною, адже всі ідіоми є прагматично навантаженими. Експресивність пов'язана з розумінням мови як засобу впливу на мовну особистість, її поведінку та внутрішню духовну діяльність. У межах експресивної функції можна виокремити *емотивно-оцінну*, що відображає позитивне або негативне ставлення суб'єкта дискурсу до об'єкта повідомлення [7]. Наступні ідіоми утворюють полярні протиставлення на основі характеристик зовнішності: *good as a pie* – дуже гарний, симпатичний; *good looks* – дуже гарні риси обличчя; *graceful as a swan* – витончений, граціозний, як лебідь; про гарну дівчину кажуть: *fair as a lily* – гарна, як лілія; *face is made of a fiddle* – чарівна зовнішність; *bit of jam* – вродлива дівчина; *pretty as a picture* – гарна, як картинка; *ill looks* – некрасиві риси обличчя; *poor looks* – негарне обличчя; *pudding face* – товсте безтямне обличчя; *ugly as sins* – страшний, як смертний гріх.

Більшість ідіом утворюють опозиції: гарний : : негарний, охайний : : неохайний, високий : : низький, повний : : худий тощо. Значна увага зосереджена на обличчі, більшість його частин описується жартівливо й іронічно. Але нерідко оцінка зовнішності межує із жорстокістю. Наприклад, про товсту людину кажуть *as fat as a pig* – товстий, як свиня; про дуже худу людину: *as dry as a bone* – сухий, мов кістка; *as flat as a pancake* – плоский, як млинець; *walking corpse* – живий скелет, шкіра та кістки; *thin as a lath* – худий, як щепка.

Дискримінація є поширеним поняттям для відображення упередженої поведінки. Суспільство завжди визначалося своєю неоднорідністю і тому між різними групами, класами, прошарками і навіть між цілими суспільствами виникає неприязнь, що призводить до ворожнечі. Такі опозиційні стосунки можуть актуалізуватися в суспільстві у вербальній та невербальній площинах. Вербально дискримінація виражається за допомогою мовних одиниць, що належать до функціонального класу дискримінативів. Отже, *дискримінативи* є вербальними маркерами реалізації явища дискримінації, що містять у своїй семантиці упереджене ставлення до конкретної групи, яку можна визначити на підставі об'єктивних характеристик, тобто, денотативних ознак суб'єктів дискурсу, що формують та ідентифікують членів певного угруповання. У нашому випадку йдеться про дискримінативну вербальну діяльність суб'єктів дискурсу на підставі упередженого ставлення до індивіда або групи за ознакою *непривабливості*.

Дискримінація за зовнішністю є актуалізацією упередженого ставлення до представників з певною зовнішністю збоку інших з метою утримання існуючого стану речей у суспільстві та збереження власного домінуючого статусу.

Варто наголосити на суміжності, а не тотожності понять "упередженість" та "дискримінація", оскільки упередженість являє собою ставлення, певне оцінювання, тоді як дискримінація є конкретною реалізацією упередженості, комунікативним актом. Відповідно, варто розмежовувати упереджене ставлення та дискримінативний акт (або ж акт дискримінації). Упередженість функціонує як підстава для кваліфікації певної комунікативної дії як дискримінативної.

Явище дискримінації за ознакою зовнішності також позначається терміном "лукізм". *Лукізм* або *face fascism* тлумачиться як визначення позитивних стереотипів, упереджень, вибору поведінки, беручи до уваги привабливість людей, а також, чия зовнішність відповідає культурно-соціальним уявленням та нормам того чи іншого суспільства.

Загалом, результати вибірки з лексикографічних джерел дозволили виокремити наступні дискримінативно марковані ідеографічні групи:

Зріст: *dwarf, humpty-dumpty, half man, 6 feet under, pip, fun-size, stunted* – людина невисокого зросту, коротун, карлик; *Jolly, highpockets, flanker, husky fellow* – висока людина, тичка, шпала; *crook-backed* – горбатий.

Обличчя (вираз, форма, особливості): *pie-eyed, goggle-eyed/pop-eyed* – пучеокий, *metal-mouth* – з брекетами, *chat monkey face* – шокастий, *beardface, gumbo* – лисий, *pig face* – з повним обличчям, *wrybill* – кривоносий, *beaky* – носатий, *toothed* – зубатий; *blotchy, pimple-faced, pizza face* – прищавий.

Повнота та худоба: *skanky, skinny, Beanpole* – худий, кістлявий; *Bacon Boy/Girl, fattie, piggy, paunchy, meat loaf, doughnut – Jelly Belly, chunk* – пончик, товстун, гліба.

Груди: *ample-breasted, crummy, bosomy* – пишногруда; *flat-bosomed, flat-chested* – плоскогруда.

Живіт: *bay window* – с животом до колін, *potbelly* – "пузата" пічка, *tubby* – бочкоподібний, *barrel-bellied* – товстопузий.

Ноги: *spindle-legged, leggy* – довгоногий, *bandy-legged* – клишоногий, *baker-legged/bow-legged* – кривоногий.

Людське тіло часто стає рекламним символом, товаром (косметична хірургія, виробництво косметики), а також критерієм оцінки при сприйманні іншої людини. Дискримінативи за ознакою зовнішності як правило функціонують з метою приниження соціального статусу опонента, оскільки під час приниження соціального статусу жертви дискримінації підвищується соціальний статус та самооцінка особи, що здійснює дискримінативний акт.

Мова є одним із потужних засобів комунікативного впливу. Тому, безперечним є той факт, що за допомогою мови досягається мета, а для досягнення мети існують стратегії, які, в свою чергу, реалізуються у тактиках. Як і будь-яка дія, дискримінативний вплив також має свої тактики та стратегії реалізації. Від того, яку стратегію обирають учасники комунікації, часто залежить її перебіг та кінцевий результат [8].

Аналіз корпусу дискримінаційних висловлень дозволив виділити наступні тактики, які, в свою чергу, підпорядковані стратегії дискримінації: 1) Тактика негативної критики найчастіше реалізується в висловленнях, в яких критикуються дії або відсутність дій (толерування) відносно іншої групи людей. Також це можуть бути висловлення з самокритикою. Ця тактика виявилась найчастотнішою в корпусі дискримінаційних висловлень і найчастіше реалізує негативну дискримінацію, хоча вона широко представлена також у висловленнях з антидискримінацією, де, відповідно, критикуються протилежні якості: *Everyone thinks I'm too fat for him.* 2) Тактика звинувачення реалізується висловленнями зі звинуваченням або потенційним звинуваченням у різноманітних діях на шкоду власної групи (тактика констатації негативних наслідків для власної групи): *There's only one trouble with his face – it shows!* 3) Тактика гіперболізації (що співвідноситься з тактикою посилення) виявилась однаково частотною з попередньою. Як відомо, гіперболізація (від грець. *hyperbole* – перебільшення) – це образне перебільшення за розміром, силою, значенням. Різновидом цієї тактики можна вважати тактику дисфемізації – явища, сутність якого збігається з сутністю гіперболізації з тією відмінністю, що вона реалізується тільки за допомогою мовного засобу дисфемізмів. Тому ми об'єднали ці тактики в одну: *Your mom is so fat, her high*

school photo was an aerial shot. 4) Тактика порівняння (тактика контрасту) акцентує відмінності характерів, поглядів та протиставлення дій власної та чужої групи, які подаються, звісно, не на користь останньої: *She's so skinny when she wears yellow people mistake her for a No. 2 pencil.* 5) Тактика вказівки на неспроможність акцентує такі ознаки інших груп, як недостатня привабливість, відсутність сексуальності тощо. Ця тактика перетинається з тактикою порівняння (здебільшого імпліцитного): *She's way too tall. I'd look like her son or something.* 6) Тактика іронії представлена висловленнями, в яких інтендується зміст, зворотний висловленому: *He has a very sympathetic face. It has everyone's sympathy.* 7) Тактика апелювання до свідомості реалізується висловленнями, в яких апелюється до совісті із закликами захисту, або ж актуалізується причетність до власної групи, і у такий спосіб викриваються негативні якості іншої групи: *You always had a thing for ugly girls...* 8) Тактики образи, повчання та погрози виявляються найбільш частотними. Під образою розуміємо номінацію із використанням пейоративної лексики. Погроза являє собою висловлення з заявою про можливі дії застрашливого характеру з боку мовця: *Oi, Jabba! D'you want this burger? I've lost my appetite.* Як правило, тактики є взаємозумовленими.

Висновки. Отже, дискримінація є неоднорідним явищем та її форми, функції варіюються залежно від конкретних умов реалізації. Іноді дискримінація відбувається на основі ознак, що приписуються індивіду (жінкоподібні чоловіки, чоловікоподібні жінки, тощо). Але у такому випадку формально дискримінаційний вплив має характеристики образи, оскільки адресат дискримінації не ототожнює себе групою, на яку спрямована дискримінація. У такому випадку реалізується складний двоадресатний вплив: образа, спрямована на суб'єкта дискурсу, та дискримінація, спрямована на неприсутню у даному дискурсивному фрагменті меншість (дискримінація є засобом генерації образи).

Перспектива подальшого дослідження полягає у типології дискримінації за ознакою зовнішності, вивченні мовних знаків, що містять у своєму значенні сему упередженого ставлення за ознакою зовнішності, та у здійсненні концептуального аналізу явища дискримінації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Мартинюк А. П. Конструювання гендеру в англomовному дискурсі : [монографія] / А. П. Мартинюк. – Харків : Константа, 2004. – 292 с.
2. Блумфилд Л. Язык / Л. Блумфилд. – М. : Прогресс, 1968. – 607 с.
3. Allport G. W. The nature of prejudice / G. W. Allport. – Cambridge, MA : Perseus Books, 1979. – 537 p.
4. Словник української мови. Том 10. Т-Ф. – К. : Наукова думка, 1979. – 457 с.
5. Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерс ; [пер. с англ.]. – СПб. : Питер, 1997. – 688 с.
6. Фрэнкин Р. Мотивация поведения : биологические, когнитивные и социальные аспекты / Р. Фрэнкин. – [5-е изд.]. – СПб. : Питер, 2003. – 651 с.
7. Мосейчук О. М. Системні та функціональні особливості англomовних однослівних ідіом (на матеріалі сучасного публіцистичного дискурсу) : дис. ... канд. наук : 10.02.04 / О. М. Мосейчук. – Житомир, 2009. – С. 142–143.
8. Дейк ван Т. А. Язык. Познание. Коммуникация / Т. А. ван Дейк. – М. : Прогресс, 1989. – 238 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Martyniuk A. P. Konstruyuvannya genderu v anglomovnomu dyskursi [Gender Constructing in the English Discourse] : [monografiia] / A. P. Martyniuk. – Kharkiv : Konstanta, 2004. – 292 s.
2. Blumfild L. Yazyk [Language] / L. Blumfild. – M. : Progress, 1968. – 607 s.
3. Allport G. W. The nature of prejudice / G. W. Allport. – Cambridge, MA : Perseus Books, 1979. – 537 p.
4. Slovnyk ukraïns'koyi movy. Tom 10. T-F [Ukrainian Language Dictionary. Volume 10. T-F]. – K. : Naukova dumka, 1979. – 457 s.
5. Mayers D. Sotsial'naya psikhologiya [Social Psychology] / D. Mayers ; [per. s angl.]. – SPb. : Piter, 1997. – 688 s.
6. Frenkin R. Motivatsiia povedeniya : biologicheskie, kognitivnye i sotsial'nye aspekty [Motivation of Behavior : Biological, Cognitive and Social Aspects] / R. Frenkin. – [5-e izd.]. – SPb. : Piter, 2003. – 651s.
7. Moseychuk O. M. Systemni ta funktsional'ni osoblyvosti anglomovnykh odnoslivnykh idiom (na materialy suchasnogo publitsystychnogo dyskursu) [Systematic and Functional Peculiarities of English One-Word Idioms (on the Material of the Modern Publicist Discourse)] : dys. ... kand. nauk : 10.02.04 / O. M. Moseychuk. – Zhitomir, 2009. – S. 142–143.
8. Diyk van T. A. Yazyk. Poznanie. Kommunikatsiya [Language. Consciousness. Communication] / T. A. Van Diyk. – M. : Progress, 1989. – 238 s.

Матеріал надійшов до редакції 08.05. 2015 р.

Мосейчук А. Н., Журавская В. И. Дискриминация по признаку внешности: системно-функциональный аспект (на материале английского языка).

В статье рассмотрены виды дискриминации по признаку внешности и способы их реализации на материале англоязычного кинодискурса. Значительное внимание уделено конфликту стереотипа и социальной роли как фактора, приводящего к появлению предвзятого отношения к представителям

определенной группы. Установлено, что дискриминация по признаку внешности предстает в виде наказания за претензию представителя одной группы на высшую социальную роль и направлена на содержание традиционного порядка вещей с определенной стратификацией. Дискриминация по признаку внешности является актуализацией предвзятого отношения к представителям группы с определенной внешностью со стороны других с целью удержания существующего положения вещей в обществе и сохранения собственного доминирующего статуса.

Ключевые слова: дискриминация, предубеждения, стереотип, социальная роль, социальный статус.

**Moseychuk A. N., Zhuravska V. I. Appearance Discrimination: the System-Functional Aspect
(a Case Study of Modern English).**

The article describes the types of appearance discrimination actualized within the framework of English Language Cinema Discourse. The aim of the article is to dwell upon the generating mechanisms of appearance discrimination and pay attention to the conflict between the stereotype and social role requirements being the factor triggering the prejudice against the representatives of a certain group of people. The methods of investigation include inductive method, method of derivation analysis, dictionary definition analysis, method of contextual analysis, synthesized within a coherent comprehensive pragmatic method. The article considers the appearance discrimination to be the punishment of a representative of one group, claiming for a higher social role with the aim to keep the current status quo and the existing social stratification. Appearance discrimination is defined as the implementation of prejudice to members of one group which differs from the other in order to hold the status quo in the society and the preservation of its own dominant status. The paper also highlights the tactics of appearance discrimination action. The investigation seeks to provide a comprehensive analysis of the class discrimination, based on the verbal information.

Key words: discrimination, prejudice, stereotype, social role, social status.